

EL NINOTAIRE (I TOTA LA RESTA) "TISNER"

Si deixem que els números cantin, sóc més jove que en Tísner. Jo vaig néixer un vint-i-nou de setembre i ell va fer aquest pas transcendental un vint-i-vuit de maig. Tots dos dins el mateix any 1912.

Són quatre mesos de no res, però en "Tísner" ha aprofitat aquesta diferència com si, a vegades, fos un període de temps molt més llarg. De nens i de nois vam anar a la mateixa escola (no podia pas ésser d'altra manera) i puc certificar que ell suscitava l'admiració de tots els condeixebles, perquè ja dibuixava molt bé quan els altres (i jo entre ells) maldàvem perquè en traçar la figura d'un lleó -per exemple- no se'ns confongués amb una ovella. O pitjor, que ens sortís amb cara d'home, una desgràcia que ha passat sovint a escultors i a pintors professional. Això, a en "Tísner", no li passava mai.

Més endavant vàrem assistir tots dos a les classes de Llotja, i en "Tísner" va superar amb brillantor i rapidesa les assignatures de dibuix, mentre jo anava fent a poc a poc i sense meravellar ningú. Les coses foren així i no serviria de res explicar-ho d'una altra manera, sobretot perquè la veritat no suposa en aquest cas haver de confessar cap sentiment de gelosia. Al contrari: en "Tísner" sempre m'ha merescut una admiració recolzada per un afecte entranyable, d'aquells que permeten celebrar com a propis els èxits de l'amic.

Precoçment, en "Tísner" es va fer un nom com a ninotaire. Més ben dit: el nom, en realitat, era un pseudònim, "Baliga", precursor del "Tísner" que ha fet història. Era tan jove, en "Baliga", que l'amo de "L'Esquella de la Torratxa", el senyor López, l'hi retenia l'import de les col.laboracions al setmanari (eren unes tres pessetes per dibuix, amb l'acudit corresponent), al·legant que ja donaria els diners al pare de l'artista, perquè un noi, gairebé un nen, podia fer un ús inadequat d'un capital com aquell. Sembla que els comptes a base de la filosofia del vell López no es van aclarir mai del tot. Però el cas és que en

"Baliga" va cridar l'atenció dels entesos, tot iniciant un do que després va heretar en "Tísner" i del qual tots dos són deutors a l'Avel·lí Artís-Gener: el do de no passar mai desapercebuts, de destacar per una gràcia, un enginy i una originalitat que sobresurt tan bon punt se'n té coneixença.

Molt aviat, l'Avel·lí Artís-Gener va debutar com a periodista al "Diari Mercantil", amb un bagatge de dinamisme i d'aptituds que el convertiren en un dels puntals de l'equip que dirigia en Josep Janés i Olivé. Aquell diari nascut amb el propòsit de donar informació sobre temes d'economia i finances, dedicava espais a l'art i a les lletres, i a uns articles i reportatges que, en aquella època, es distingiren per la seva agilitat i per un concepte del periodisme molt posat al dia. En aquesta feina, l'Artís-Gener (que així solia signar els seus escrits) sobresortí tant que el "Diari Mercantil" no el pogué retenir, perquè fou sol·licitat per a entrar com a redactor a "L'Opinió", un rotatiu de més tiratge i d'un índex de vendes molt superior. Si es té present que parlo dels anys immediatament anteriors a la guerra espanyola, ens cal imaginar-nos un Artís-Gener joveníssim, que havia aconseguit crèdit i prestigi en una edat en la qual la majoria d'adolescents s'afanyen per a obrir-se camí o bé, cosa més greu, encara no saben quin camí seguiran. De "L'Opinió", l'Artís-Gener va passar a "La Rambla" i col·laborà a "La Publicitat", sempre en una trajectòria ascendent pel que fa al camp del periodisme.

En aquells anys de pre-guerra, va aparèixer "El Bé Negre", un setmanari satíric que es proclamava "catalanista, republicà i liberal". L'Avel·lí Artís-Gener hi va entrar per la porta gran, com a redactor i ninotaire, i en aquesta etapa fou quan els dibuixos d'en "Tísner" i els acudits que els acompanyaven van assolir una popularitat extraordinària. "El Bé Negre" emprengué campanyes contra organitzacions anarquistes i grups lliurats al terrorisme. És necessitava coratge per desafiar algú o alguns tan peril·losos que acabaren assassinant en Josep Maria Planas,

En "Tísner", que ja havia escrit per a "La Publicitat" una sèrie d'articles-reportatges molt valents contra el terrorisme, fou gairebé obligat pel Govern autònom de Catalunya a exiliar-se a França perquè la seva vida corria perill. Però en "Tísner" no era home, ni ho ha estat mai, per quedar-se a recer fugint d'una temença, sobretot en uns moments tan cabdals per al nostre país. Retornà a Catalunya, a temps per protagonitzar una aventura apassionant: convertir "L'Esquella de la Torratxa", que llanguia i era a punt d'extingir-se cloent l'era de la família López, en un setmanari humorístic modern i combatiu. El present llibre és el testimoniatge d'una part d'aquesta aventura i penso que l'explica prou bé. Em sembla que seria balder que jo l'afeixugues amb comentaris que no calen.

Però sobre en "Tísner" encara no ho he dit tot. A més d'haver demostrat que és un dibuixant excel·lent, un periodista destacadíssim i un escriptor de llibres fonamentals per a les nostres lletres -novel·les i narracions-, en "Tísner" és un animador formidable. En tot allò que intervé hi posa un entusiasme que s'encomana, fa que les coses que emprèn arribin a bon terme. I dic que és un entusiasme que s'encomana perquè, quan s'ha tractat d'un treball d'equip no hi ha hagut ningú al seu voltat que no s'hagi vist estimulat pel seu influx.

No podria pas acabar aquestes ratlles sense remarcar un altre tret essencial de la personalitat d'en "Tísner": és un treballador incansable. Ho puc certificar amb ple coneixement de causa, perquè m'ha correspost la sort de tenir-lo sempre molt a prop, de nen, de jove, d'home madur i de gran. Dic de "gran" valent-me d'un eufemisme, ja que a en "Tísner" no li agrada el qualificatiu de vell. I té raó: emana un aire de joventut tan evident que al seu costat el pes dels anys s'alleugereix. Tots els qui l'han conegut i tractat em guardaran de mentir. Tots podrien afegir-hi alguna virtut que potser m'he oblidat de referir.

Pere Calders